

**Siunnersuut: 2011-mut Aningaasanut inatsit**  
(Aningaasaqarnermut Naalakkersuisuisoq)

**Akissuteqaat**  
(Aningaasaqarnermut Naalakkersuisutut ilaasortaq)

**Pingajussaanik suliarinninneq**

Aappasaanik suliarinninnermiilli Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutininik arlalinnik saqqummiussipput. Isertitaasinnaasunik assigiinngitsunik siunnersuuteqartoqarpoq kiisalu siullertut ilinniartitaanermut aningaasaliissuteqartoqaqqilluni. Uani oqaluttarfimmiit allannguutissatut siunnersuutit tamaasa nassuiaateqarfignissangilakka, innersuusutigissavarali Aningaasaqarnermut ataatsimiititap ilassutitut isumaliutissiisummi siunnersuutininik nassuiaataa pitsaalluinnartoq.

Allannguutissatut siunnersuutit aqutugalugit 2011-mi Aningaasanut inatsisissaq ingerlatsiner-mi sanaartornermilu sinneqartooruteqassaaq. Tamanna aamma pisariaqavippoq. Landskarsi atoriaannarnik aningaasaateqanngilaq, taamaammallu nunanit allanit 250 mio. kr.-inik taarsigassarsiniarluni sulisoqarpoq. Ingerlatsiner-mi sanaartornermilu amigartooruteqartoqarnerup taarsigassarsianiaqqinnissamik pisariaqartitsineq nassatariinnassanngilaa. Aammali nunanit allanit taarsigassarsianiarneq ajornarnerulersissavaa. Taarsigassarsisitsisinnaanermik ilippanaateqartut, Namminersorlutik Oqartussat ulluinnarni ingerlanneqarnerat aningaasalersorni-arlugu, aningaasanik taarsigassarsisitsinissaq kissaatiginngilaat. Niuerneruvoq nalorninartoq. Ingerlatsiner-mimi oqimaaqatigiissitsinerup pitsaasup taarsigassarsiat taarsernissaat periarfissaqartittarpa. Allatut oqaatigalugu, aningaasaqarnermut politikkip atasinnaanngitsup siunis-sami taarsigassarsiniarsinnaaneq ajornarnerulersillugulu akisunerulersissavaa. Soorlu aamma kinguaassatsinnut akiligassaq ingerlateqqineqassasoq.

Taamaattumik Naalakkersuisut aningaasanut inatsisissap tamarmiusup ingerlanneqarnerani ingerlatsinerup sanaartornerullu oqimaaqatigiissinneqarnissaat anguniarlugu suliaqarput. Angusassaq aalajangersimasoq anguniarlugu piffissami sivikitsumi sukumiisumik suliaqarne-rinnaanngilaq. Piffissamulli qanittumut ungasissumullu isigaluni Namminersorlutik Oqartus-sat suliaassaasa isumagineqarnissaannut tunngaviulluni.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut una Inatsisartut akuerissappassuk aningaasaqarnermut pitsaanerusumut ingerlanerput ingerlatiinnassavarput. Ilutigalugu aningaasaliissutit sinnerut-tut, soorlu Peqqinnissaqarfimmut, atorneqarsinnaanerat ajornarunnaassaaq. Peqqinnissaqarfik ukiorpassuarni minnaarlugu missingersuusiorfigineqartarpoq. Tamanna Naalakkersuisut iliuu-seqarfigerusussimavaat. Taamaattumik aningaasaliissutit maanna 2010-mut aningaasanut inatsimmut ilaatinneqartussaagaluartut, ukioq manna ilassutitut aningaasaliissutigineqartut an-ertoqqataattut annertusineqarsimapput. Soorlu aamma Danmarkimi napparsimasut angerlar-simaffissaannut nutaamut aningaasassanik nassaartoqartoq.

Tamatuma Peqqinnissaqarfip aningaasartuuteqarneruleriartortuarnera allannortinngilaa. Aningaasartuuteqarneruleriartorneq taanna iluarsiniarneqassaaq missingersuutininik malittarin-ninneq aqutigalugu, kiisalu ukiumoortumik aningaasanut inatsisissamik isumaqatiginninni-

artarnissani aningaasaliissutit ilaneqarnissaannut pisariaqartitsinerup ingerlaavartumik nalilersorneqartarnera aqputigalu.

### **Inissiaqarfik**

Sukangasuumik aningaasanut politikkeqarneq ingerlatiutigalugu atugarissaarnerup pitsaanerulersinneqarsinnaaneranut pisariaqarneruilluni tulleriissaarisinnaasariaqarpoq. Suliaqarfiit asigiinnigitsut, qitiusumit aqutsinermi sulinerup kinguneranik peqqissutsimut, ilinniartitaanermut piorsarsimassutsimullu nukittorsaanissamik akeqarfiusut, akornanni allanngortiterineq aqputigineqarsinnaavoq. Aamma allatut tulleriissaarineq, inissiaqarfimmi takusinnaasatsit, suliaqarfiup aalajangersimasup iluani pisinnaavoq.

Nuup avataani inissialiorterunissamik Inatsisartut kissaateqarnerat Naalakkersuisut tusarpaat. Taamaattumik sanaartornissamut aningaasaliissutit, 66 mio. kr.-inik annertussuseqartut, Nuummi sanaartornermit nunap sinneranut ukiuni aggersuni Naalakkersuisut atugassanngortinniarpaat. Atuutilernissaa siuarsarniarlugu 2011-mi ilassutit aningaasaliissutissanik qinnuteqariissaagut.

Sanaartugassatut taaneqartunut arlalinnut taarsigassarsiniartarfiit aningaasaliissuteqartinnerisigut aningaasanut inatsimmit aningaasaliissutit atorlugit sanaartorneruneq anguneqassaaq. Taamaalluni aningaasaliissutit allamut nuuneqartut taakku 66 mio. kr.-it sinnerlugit sanaartornerunermik nassataqassapput.

Taassuma saniatigut, Nuup avataani inissialiortiternernut arlalinnut kommunit aningaasaliiffigisartagaasa ilaannik tigusinikkut kommunini tamani inissialiorneq Naalakkersuisut siuarsarniarpaat. Taamaalluta kommunit aningaasatigut tamaviaarnartorsiornerat ikiorsissavarput.

Taamaalluta 2014-ip tungaanut Nuup avataani inissialiutiterneq millioninik pingasunik kisitsitalinnik atugassaqluta aallartissinnaassavarput.

### **Aningaasaqarnermut ataatsimiititaq**

Aningaasaqarnermut ataatsimiititaq ilassutit isumaliutissiisummini Naalakkersuisut qinnugai ataasiakkaanut isiginaqqullugit. Taamaaliussaanga.

Allaffissuarmik nutaamik attartornissami aningaasaqarnermut tunngassuteqartut itisilerneqarnerisa nassiuuneqarnissaat ataatsimiititaq nukingisaarutigivai. Ilisimatitsissutigissavara, taassuma piaarnerpaamik nassiuuneqarnissaa. Uanili aamma erseqqissaatigineqassaaq, Landskarsimut tamanna iluaqutaasussaammat.

Nukissiorfinnut tunngatillugu, 2 mio. kr.-inik ingerlatsinermi sipaaruteqartoqassasoq siunnersuutigineqarpoq, taakku pisariillisaanikkut anguneqassapput. Taakkua saniatigut, Nukissiorfiit brintip tunisassiarineqarnerata siuarsarneqarnissaanut 2,4 mio. kr.-inik taperneqarpuut. Tamatumunnga pissutaavoq, brintip nukissiornerit allat assigalugit ukiortaamiit akitsuuserneqartalernissaa. Naalakkersuisunilli kissaatigineqanngimmat, ataavartumik nukissiteqarnerup ilisimatusarfigineqarnera akitsuusiinerup unitsissagaa, Nukissiorfiit akitsuummik akiliutissaat taarserneqarpoq. Taamaalluni aningaasartuut Landskarsip imaanik allanngortitsinngilaq.

Ilanngullugu Aningaasaqarnermut ataatsimiititaq piumasarivaa, siunissami assigusumik inissiaqarfimmi naqqiisoqaqqinnissamik pisariaqartitsisoqannginniassammat inatsisiliortoqassasoq. Tassunga atatillugu innersuussutigissavara 2011-mi inissiaqarfiup inatsisiliuuneqarnissaanut 600.000 kr.-inik ilassuteqarnissaaq pillugu aalajangiussassatut siunnersuut.

## **Naggasiut**

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut Inatsisartunut suliassanngortillugu tunniutinnginnerani aqangussamut qilanaarpunga. 2011-mummi Aningaasanut inatsisissaq pillugu taasisoqare-erpat, 2012-imut Aningaasanut inatsisissatut siunnersuutissaq suliaralugu aallartittoqassaaq.

Naalackersuisut aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarutaat allanneqassaaq, aamma 2012-2015-imut aningaasaqarnikkut atugassat misissuiffigeqqissaarneqassapput. Tassunga ilanngullugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma Atugarissaarneq pillugu Isumalioqatigiissitap inaarutaasumik nalunaarusiaat tamanut saqqummiunneqassapput. Taamaattoq isumalioqatigiissitanit taakkunannga nalunaarusiat ilaat aqutigalugit susoqassanersoq paasisaqarfigilarparput.

Meerartatta alliarturneranni atugarissaarnissamut akissaqartoqarsinnaaqullugu sukanner-nerusumik aningaasanut politikkeqarnissaq pisariaqartinneqassaaq.

Pisortat aningaasaataat 2040-p tungaanut ukiumut 1 mia. kr.-inik ullumikkumut naleqqiullugit pitsaanerulersinneqartassapput. Ukiut tamaasa aalajangiinissat oqimaattut kinguartittuas-sangutsigit, meeqqatsinnut ajornartorsiutissat annerulersissavagut.

Tassunga ilaapput, kalaallit inuiaqatigiivini ilinniartitaanerup qaffassarneqarnissaanut, inissi-aqarfiit pitsanngorsarneqarnissaannut aamma meeqqanut ajornartorsiuteqartunut atugassariti-taasut pitsaanerulersinniarlugit isumannaarinissamut unammilligassat. Eqqumaffiginiagassatta ilaannai oqaatigiinnarlugit.

Inuit tamarmik peqataanissaat pisariaqarpoq. Naalackersuisunut, Inatsisartunut, kommuninut, pisortat suliffeqarfiinut, namminersorlutik suliffilinnut aamma innuttaasunut tamanna atuup-poq. Unammilligassaavoq annertoq. Suliassarli maannangaaq aallartereerutsigu, kinguaariiat aggersut pitsaasumik aallaaveqarnissaasa qulakkeerneqarnissaanut pitsaasumik tunngavis-saqalissaagut.

Akisussaaffik taanna uatsinnut tunniunneqarpoq – naammassiniarniartigu.

Taama oqaaseqarlunga, aningaasanut inatsisissaq pillugu tamassi oqallilluaquassi.